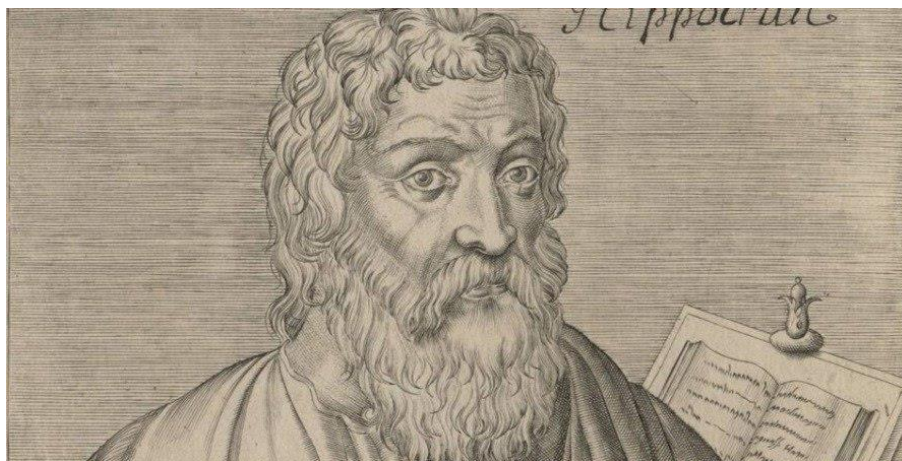

tibbiy tadqiqotlar etikasi ham uzoq tarixga ega, ammo ma'lum vaqtgacha ularni amalga oshirish bilan bog'liq axloqiy va huquqiy muammolar bugungi kunda bo'lgani kabi jamiyat va tadqiqotchilarning diqqatini jalb qilmoqda. Shuni ta'kidlash kerakki, tadqiqotchilar ushbu muammolarning mavjudligiga birinchilardan bo'lib e'tibor qaratmoqdalar va ularning yechimiga yondashuvlarni taklif qilmoqdalar.

Tarixiy nuqtayi nazardan tibbiyot etikasining to'rtta asosiy modeli mavjud:

1. Gippokrat modeli ("Qasam"."Qonun xalqida" va b.) "Zarar yetkazma" - Gippokrat ifodalab bergan bosh etik talab bo'lib, uning axloqiy mazmun mohiyati bu fundamental tibbiyotning inson hayotini qilishdagi kafolatidir.

2. Paratsels modeli shifokorning bemorga bo'lgan axloiy munosabatini "Yaxshilik qil" talabi nuqtayi nazaridan belgilaydi. Insonparvarlik, raxmdillik va muruvvat kabi etik prinsiplar birinchi darajali axamiyatga ega bo'lib oldinga chiqadi.

3. Tibbiyot etikasining deontologik modeli 18-asrning oxiri va 19-asrning boshlarida shakllangan bo'lib, bu model shifokorning fe'l-atvorida ahloqiy benuqsonlikni talab qiladi.

4. Biotibbiyot modeli inson huquqlari va qadr-qimmatini hurmat qilish prinsiplariga ishlangan bo'lib, bemor avtonomiyasi, xabar berilgan rozilik, maxfiylik va xaqqoniylik ushbu modelning bosh prinsiplari.

Yana bir falsafiy tadqiqotlardan biri deontologiyasida uzoq tarix davomida ko'plab axloqiy tamoyillar aniq shakllantirilgan qoidalar, shifokor uchun xulq-atvor normalari shakllangan. Ushbu me'yorlar to'plami tibbiy deontologiya deb ataladi. "Deontologiya" atamasi (yunoncha "deon" due so'zidan olingan) 18-asrda ingliz faylasufi Bentam tomonidan kiritilgan. Bu atama bilan u insonning kasbiy xulq-atvori qoidalarini belgilab berdi. Tibbiy deontologiya tibbiy etika va estetika, tibbiy burch va tibbiy siri va boshqalarni o'z ichiga oladi. U tibbiyot xodimlarining xulq-atvor tamoyillarini, bemorlar, ularning qarindoshlari va o'zaro munosabatlar tizimini o'rganadi. Uning vazifalari doirasiga "past tibbiy ishning zararli oqibatlarini" bartaraf etish ham kiradi.

Ming yillik tibbiy amaliyot davomida deontologiyaning ko'plab me'yorlari odob-axloq qoidalari kabi o'ziga xos marosimga aylandi, ularning chuqur ma'nosi odam har doim ham tushunmaydi, lekin ularga rioya qilishga harakat qiladi. Bu qoidalar tibbiy etiketni shakllantiradi. Har bir o'zini hurmat qiladigan shifokor deyarli ikkilanmasdan amal qiladigan "yaxshi xulq-atvor" to'plami bor. Kasallik, shuningdek, bemorning shaxsiy hayoti to'g'risidagi tibbiyot xodimlariga ma'lum bo'lgan ma'lumotlar tibbiy sir bo'lib, bemorning roziligisiz hech qanday holatda ruxsat etilmagan shaxslarga berilishi mumkin emas. Har doim shifokorlarga hurmat bilan munosabatda bo'lishdi. Axir, bu kasb egalari inson hayotining eng muhim daqiqalarida, tug'ilishdan to o'limgacha yordamga keladi. Ammo oq xalatdagi odamni nafaqat hurmat, tushunmovchilik, shubha, masxara - va hatto la'natlar ham antik davrdan hozirgi kungacha hamroh bo'ladi. O'rta asrlarda bir maqol paydo bo'ldi: "Tabibning uchta yuzi bor - kundalik hayotda odobli odamning yuzi, kasal odamning to'shagidagi farishtaning yuzi va u haq talab qilganda shaytonning yuzi. " Ko'pgina haqoratlarining manbai - bu amaliy tibbiyotda bo'lmagan zamonaviy odamlarni oqlashga qodir bo'lgan keskin ortib borayotgan umidlar.

Xulosa:

Shifokorlar ko'pincha odamlarning hayoti, sog'lig'i, qadr-qimmatini va huquqlari bilan bog'liq qarorlar qabul qilishlari kerak. Shuning uchun tibbiyotda axloq - axloq tamoyillari va ularga asoslangan xulq-atvor qoidalari o'rganish alohida o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <http://ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА РАҚАМЛАШТИРИШ: Сиддиқов Нурали Нишоналиевич, ТДСИ Ижтимоий фанлар биоэтика курси билан кафедраси катта ўқитувчиси НН Сиддиқов - Научно-практическая конференция, 2022>
2. <http://СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ МОЛОДЫХ СОБСТВЕННИКОВ В СФЕРЕ СРЕДНЕГО И МАЛОГО БИЗНЕСА НН Сиддиқов - Социосфера, 2020>
3. <http://https://yoshkindom.ru/uz/useful/medicinskaya-etika-izuchaet-vzaimootnosheniya-vracha-i-pacienta-etika.html>
4. <http://https://gostehstroy.ru/uz/food/etika-medicinskaya-evolyuciya-tradicionnoi-medicinskoi-etiki-gippokrat/>
5. <http://https://library.tsdi.uz/sahifa/I?page=6>
6. Dotsent, Fan doktori Z.M. Muhamedova – Bioetika 2006.